

2015

2. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN **TASARRUF EĞİLİMLERİ** ARAŞTIRMASI

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması ING Bank

1. GİRİŞ/3

- 1.1 ING Bank Genel Müdürü Pinar Abay'ın Önsözü/3
- 1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/5

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/6

- 2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/6
- 2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/16
- 2.3. 2015 2. Çeyrek Sonuçları/18

3. METODOLOJİ/19

- 3.1. Amaç ve Yöntem/19
- 3.2. Demografik Bilgiler/20
- 3.3. Tasarrufun Tanımı/22

4. EKONOMİST YORUMU/23

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/27

“ Tasarruf Eğilimleri Araştırmamızın” 2015 yılı ikinci çeyrek sonuçlarına göre; kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı bu yılın ikinci çeyreğinde değişmeden yüzde 13,2’de kaldı. 2015’in ilk yarısında küresel piyasalarda devam eden dalgalanmanın yanında yurtiçindeki gelişmelerin de eklenmesiyle piyasalar oynak bir şekilde seyretti. Bundan ötürü ekonomik belirsizlik algısının da devam etmesinden ötürü önümüzdeki üç ayda tasarruf yapmak isteyenlerde ilk çeyreğe göre bir artış saptadık. Bu eğilim özellikle düzenli tasarruf yapmayanlarda ve tasarrufa genelde daha yatkın olan çocuksuz bireylerde görülüyor. Bu çeyreğe dair en sevindirici gelişme olarak ise; uzun vadeli tasarruf aracı olan BES’in tasarruf araçları içinde tercih edilme oranının %18’e çıkarak çalışma tarihinde en yüksek seviyesine ulaşmasını gösterebiliriz.

2011 yılının Ekim ayından bu yana yaklaşık 30 bin kişiyle görüşerek gerçekleştirdiğimiz **“Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırmamızın”** 2015 yılı ikinci çeyrek sonuçlarına göre, geçen çeyrekteki gibi kentsel nüfustakilerin yüzde 13,2’si **“tasarrufum var”** diyor.

2014’ün ikinci yarısına kıyasla görece daha yüksek seyreden tasarruf sahipliği oranında; ekonomik politik ve jeopolitik risklerden kaynaklı küresel ve yurtiçi piyasalarda yaşanan oynaklıkların önemli bir rol oynadığını görüyoruz. 2015’in ilk çeyreğinde devam eden ekonomik belirsizlik algısının bireyleri tedbir amaçlı tasarrufa yönelttiğini söyleyebiliriz.

Bu çeyrekte özellikle önümüzdeki aylarda tasarruf yapmak isteyenlerde bir artış saptıyoruz.

- Geçen çeyreğe göre düzenli tasarruf yapmayanların son 3 ay içerisinde tasarruf yapma oranı 4 puan artarak yüzde 56’ya yükselmiştir.

- Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapma eğilimi ise 8 puan artarak yüzde 50’ye ulaşmıştır.

- Tasarrufa genelde daha yatkın olan çocuksuz bireyler arasında üç ay içerisinde tasarruf yap-

Pınar Abay | ING Bank Genel Müdürü

GEÇEN ÇEYREĞE
GÖRE DÜZENLİ
TASARRUF
YAPMAYANLARIN
SON 3 AY
İÇERİSİNDE
**TASARRUF YAPMA
ORANI 4 PUAN
ARTARAK YÜZDE
56’YA YÜKSELMİŞTİR.**

mayı planlayanların oranı bir önceki dönem yüzde 14 iken, bu dönem yüzde 22'ye yükselmiştir.

- Tasarruf yapmayanlar içinde yakın gelecekte tasarruf yapma eğilimi yüzde 13'ten yüzde 17,5'e yükselmiştir.

Geçtiğimiz dönemlerde de araştırmamızda genel olarak gözlemlediğimiz çocuklu bireylerin görece daha az tasarruf eğiliminde olması olgusu bu çeyrek de karşımıza çıkıyor. Hatta çocuklu ve çocuksuz bireylerin tasarruf sahipliği oranlarındaki fark daha da açılarak; çocuksuz bireylerde bu oran yüzde 21'e ulaşıyor. Bu da araştırma tarihinde en yüksek oran olarak kayda geçiyor. Çocuklu bireylerin tasarruf sahipliğinde ise, bir önceki döneme kıyasla 2 puanlık bir düşüş görülmektedir (yüzde 9).

Ekonomik belirsizliğin yoğun olarak hissedildiği bu çeyrekte tüketici güveninin de düşük seyretmesiyle bireyler, tüketime yanaşmayıp tedbir amaçlı tasarruflarında daha likit yani sistem içi

nakit olarak nitelendirilebilecek TL vadesiz mevduatı tercih ettiğini anlıyoruz. Bunun bir yansıması olarak, vadesiz hesapların 4 puan artarak yüzde 11'e yükseldiğini görüyoruz. Tasarruf araç tercihlerinde TL vadeli hesapların tasarruf araçları içinde tercih edilme oranında yüzde 35'ten yüzde 20'ye gerileyerek önemli bir düşüş var. Yastık altı nakit (TL ve döviz) ve altın hesabında ise yüzde 13'ten yüzde 16'ya bir miktar artış gözlemliyoruz.

Uzun vadeli bir yatırım aracı olan **"bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları"** artış eğilimini sürdürerek araştırma tarihinin en yüksek seviyesinde yüzde 18 oranında tercih edildi.

2015 yılının ilk yarısında yaşadığımız belirsizlik ortamının devam etmesi nedeniyle bireylerin tasarrufa yaklaşımlarının makroekonomik gelişmelerin ışığında dikkatle izlenmesi gerektiği düşüncesindeyim. Sadece tek bir çeyreği değil, birkaç çeyrekle beraber sonuçları irdelemek bizlere daha doğru bir tablo verecektir.

2015'İN İLK YARISINDA KÜRESEL
PİYASALARDA DEVAM EDEN DALGALANMA-
NIN YANINDA YURTIÇİNDEKİ GELİŞMELERİN DE
EKLENMESİYLE PİYASALAR OYNAK BİR ŞEKİLDE
SEYRETTİ. BUNDAN ÖTÜRÜ **EKONOMİK
BELİRSİZLİK ALGISININ DA DEVAM ETMESİNDEN
ÖTÜRÜ ÖNÜMÜZDEKİ ÜÇ AYDA TASARRUF
YAPMAK İSTEYENLERDE İLK ÇEYREĞE
GÖRE BİR ARTIŞ SAPTADIK.**

TÜRKİYE'DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomoik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

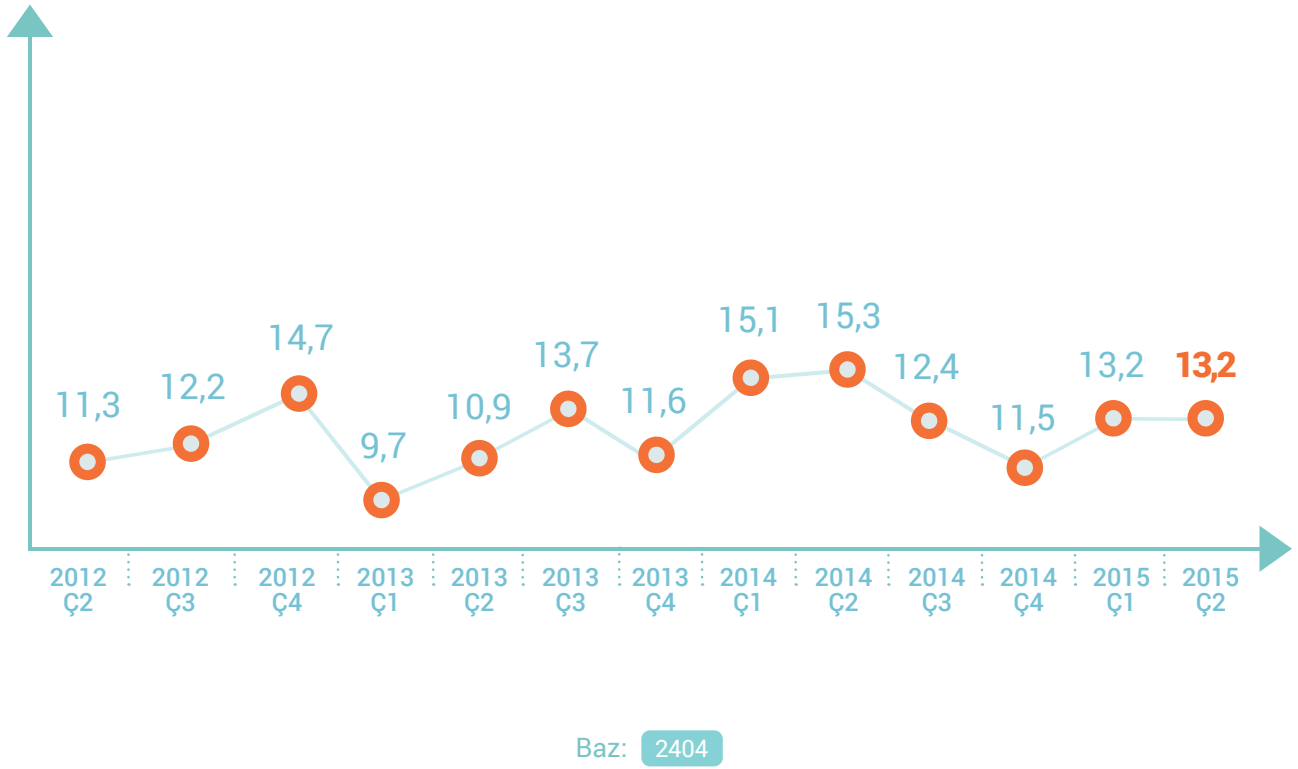
T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri

2015'İN İLK 6 AYINDA KENTLİ NÜFUSUN %87'SİNİN TASARRUFUNUN OLMADIĞI SAPTANMIŞTIR.

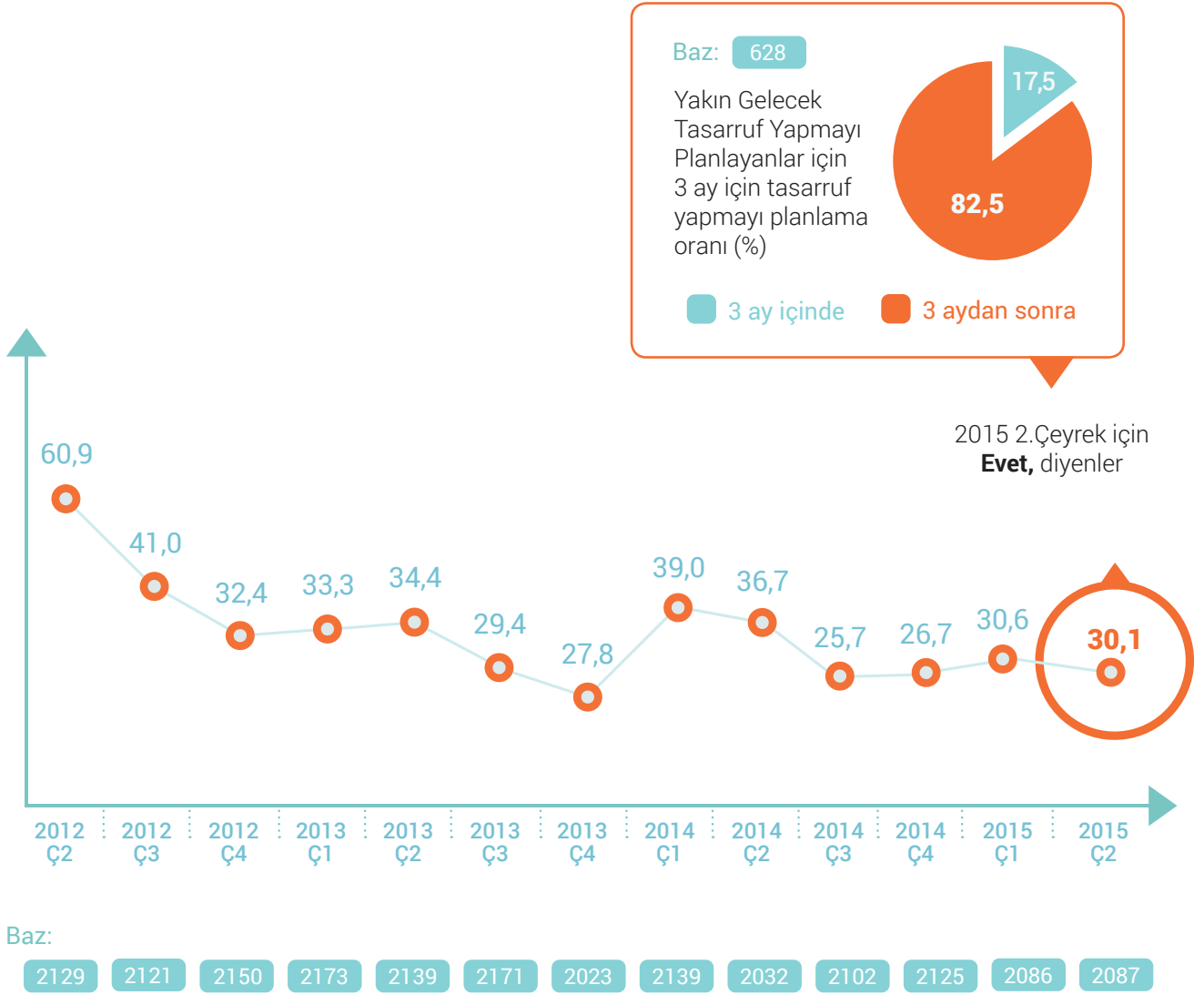
Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

- 2015'in ikinci çeyreğinde, kentsel nüfusta tasarruf sahiplerinin oranı bir önceki dönemle aynı seviyededir.
- Benzer şekilde, tasarruf sahiplerinin oranının 2014 yılının ilk çeyreği ile ikinci çeyreği arasında da sabit kaldığı görülmektedir.

SON İKİ DÖNEMDE, YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLARIN ORANI 3'TE 1

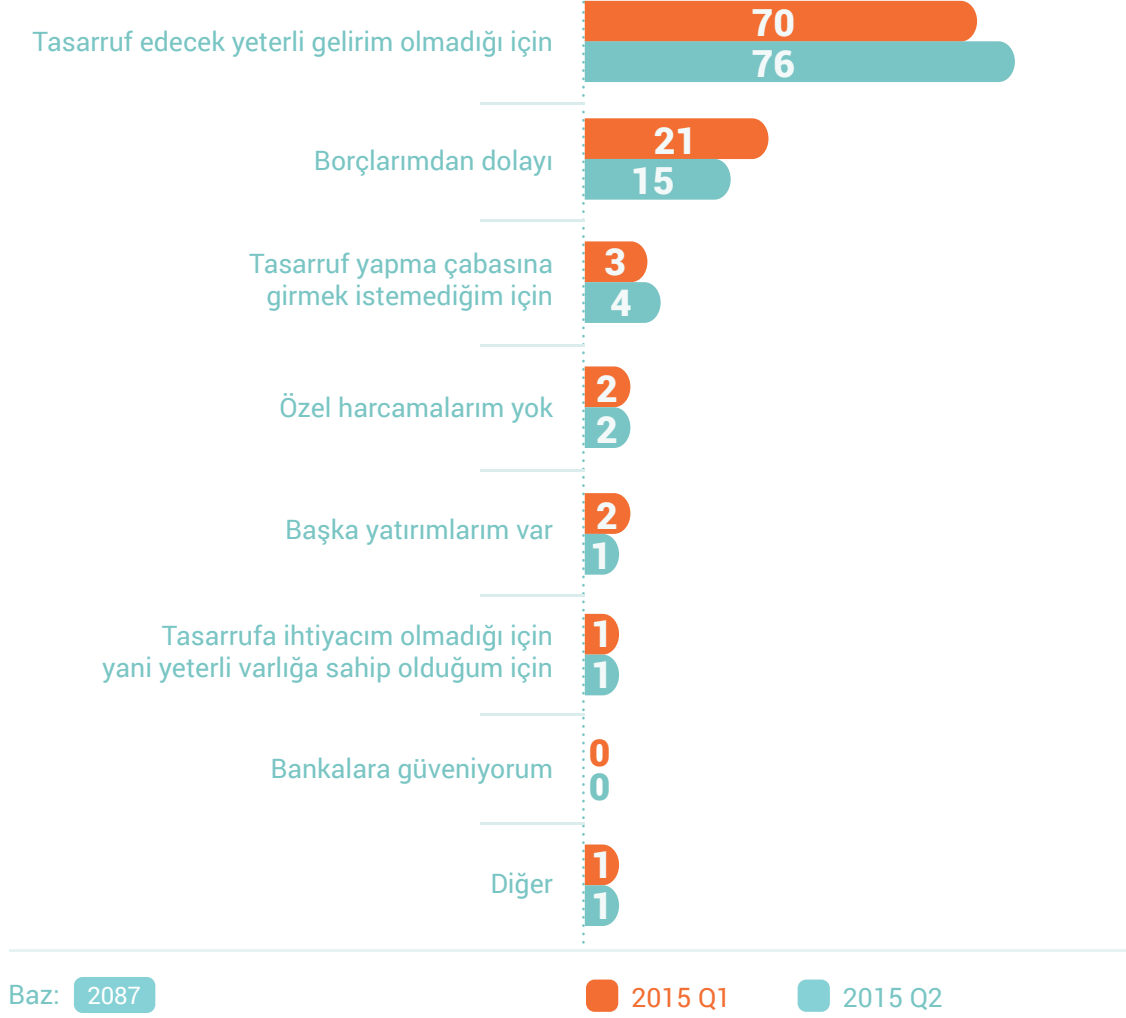
Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- 2015'in 2. çeyreğinde, tasarrufu olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı (%30,1) 2015'in ilk çeyreği (%30,6) ile benzer seviyededir.
- Önümüzdeki 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı ise bir önceki döneme kıyasla yükselmiştir (%13 vs. %17,5). Ancak bu yükseliş anlamlı oranda bir farklılaşmaya neden olmamıştır.

TASARRUF SAHİBİ OLMAMANIN EN ÖNEMLİ NEDENİ “GELİR YETERSİZLİĞİ” OLARAK GÖSTERİLMEKTEDİR.

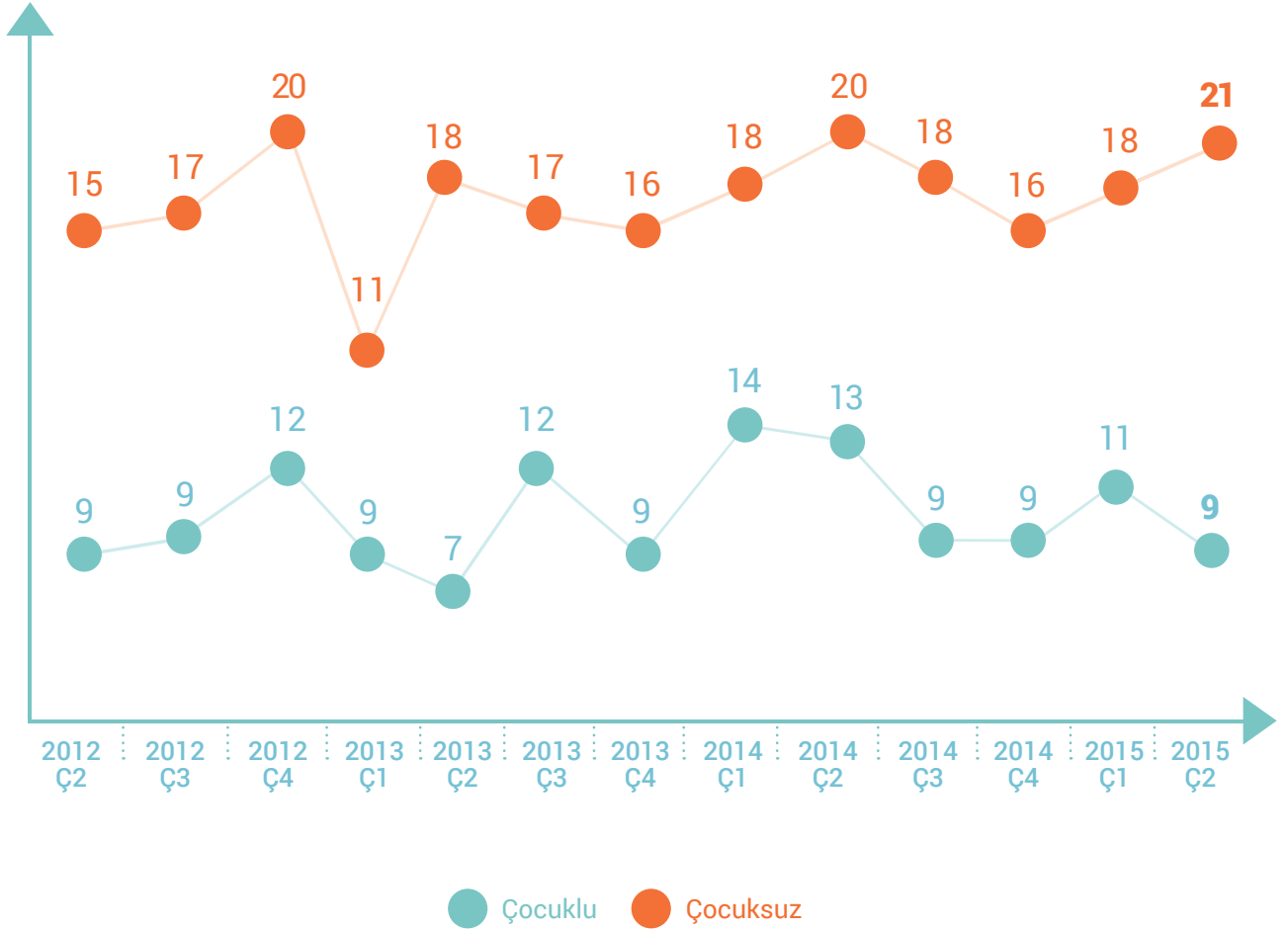
Tasarruf Olmamasının Nedeni (%)

- Tasarruf sahibi olmama konusunda en önemli gerekçe olan **“yeterli gelir sahibi olmama”**, 2015’in 2. çeyreğinde bir önceki döneme göre anlamlı ölçüde düşmüştür. (%70 vs. %76)
- İkinci en önemli neden olan **“borçlarımdan dolayı”** ise, bu dönem bir önceki döneme kıyasla anlamlı oranda yükselmiştir (%21 vs. %15).
- Üçüncü sırada görülen **“tasarruf çabasına girmek istemediğim için”** gerekçesinin oranı ise 2015’in ilk çeyreği ile benzer seviyededir (%3 vs. %4).
- 2015’in ilk ve ikinci çeyreği, 2015 haziran ayında, **“Tasarruf sahibi olamama”** sorusunun alt gerekçelerinde yapılan düzenlemelere göre uyarlanmıştır.

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERİN TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANLARI ARASINDAKİ FARK AÇILMAKTADIR.

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1431 1473 1555 1279 1584 1510 1578 1495 1484 1587 1583 1551 1508

Çocuksuz olanlar için baz

961 943 847 1127 818 891 822 903 915 815 818 852 895

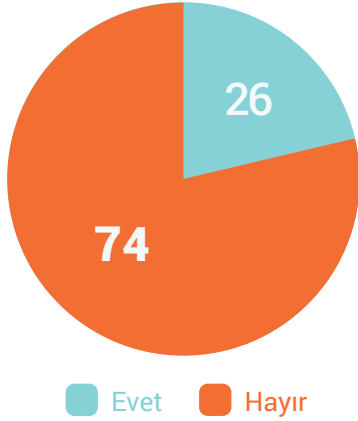
- Çocuksuz bireyler arasında tasarruf sahibi olma oranı, 2015'in ilk çeyreğine göre 3 puanlık artış göstermiştir (%21).
- Çocuklu bireylerin tasarruf sahipliğinde ise, bir önceki döneme kıyasla 2 puanlık bir düşüş görülmektedir (%9).

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLARIN ORANI

Çocuğu Olup Tasarruf Yapmayanlar (%91)

Baz: 1375

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

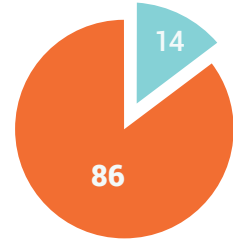
Evet
diyenler

Baz: 354

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi
planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

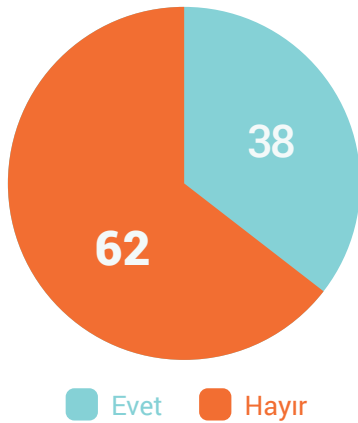
3 aydan sonra

Çocuğu Olmayıp Tasarruf Yapmayanlar (%79)

Baz: 711

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

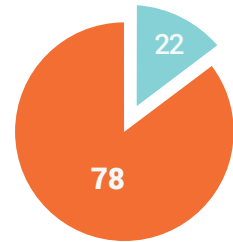
Evet
diyenler

Baz: 274

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi
planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

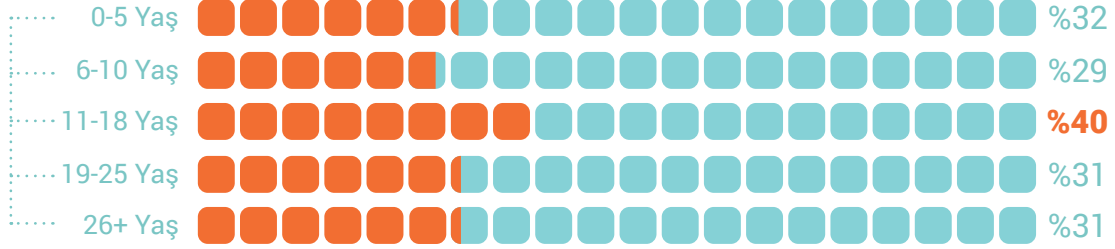
3 aydan sonra

- Çocuklu ve çocuksuz bireylerin tasarruf sahipliği oranları arasındaki fark açılmaktadır (%9 vs. %21).
- Tasarrufu olmayan çocuklu bireyler ve tasarrufu olmayan çocuksuz bireyler arasında yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı bir önceki dönemle aynı seviye kalmıştır.
- Çocuksuz bireyler arasında 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı bir önceki dönem %14 iken, bu dönem %22'ye yükselmiştir. Çocuklu bireylerde ise bir önceki döneme kıyasla bir değişiklik görülmemektedir.

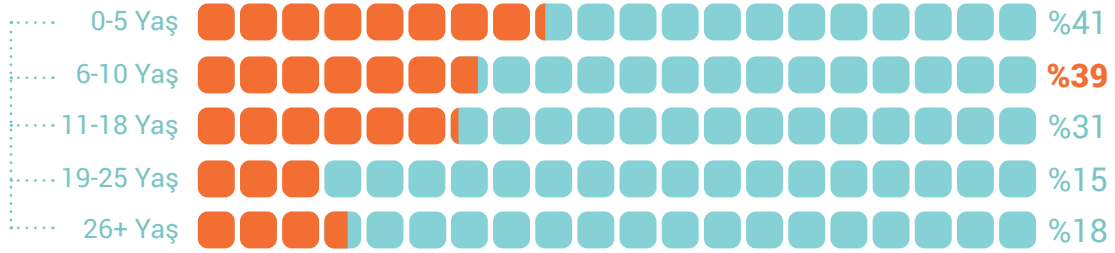
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

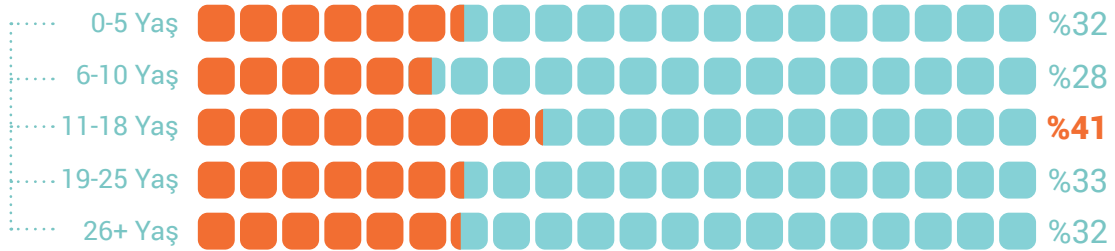
Baz: 1508

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 133

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

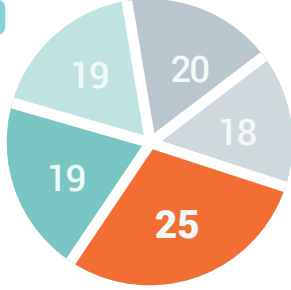
Baz: 1375

- Çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde en büyük payı bu dönem de 11-18 yaş arası çocuklar almaktadır (%40).
- 19 ve üzeri yaşlarda çocukları bulunan bireylerin, tasarruf sahibi olan çocuklu bireyler arasındaki oranı bir önceki döneme göre düşüş göstermektedir. (19-25 yaş: %26'dan %15'e; 25+ yaş: %26'dan %18'e).
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde, 11-18 yaş grubunda çocuğu olanlar bu dönemde de en yüksek paya sahiptir (%41).

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 1508

0-5
Yaş

6-10
Yaş

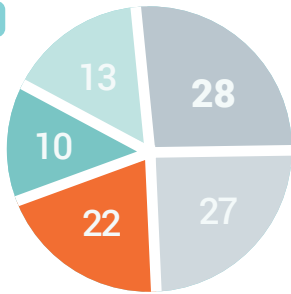
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 133

0-5
Yaş

6-10
Yaş

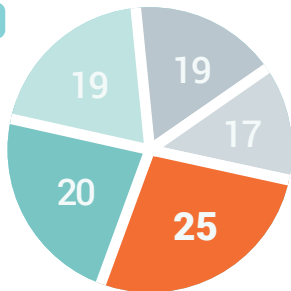
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Olmayan Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı

Baz: 1375

0-5
Yaş

6-10
Yaş

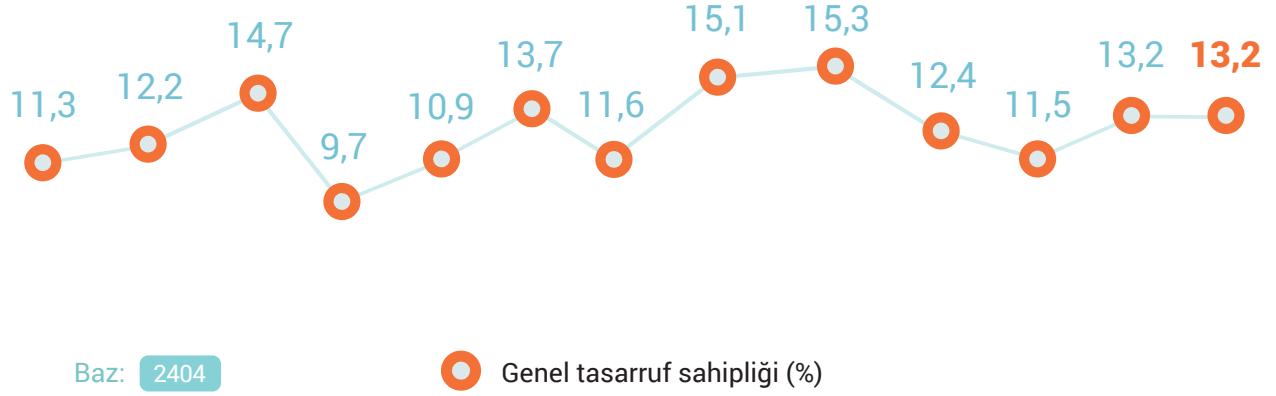
11-18
Yaş

19-25
Yaş

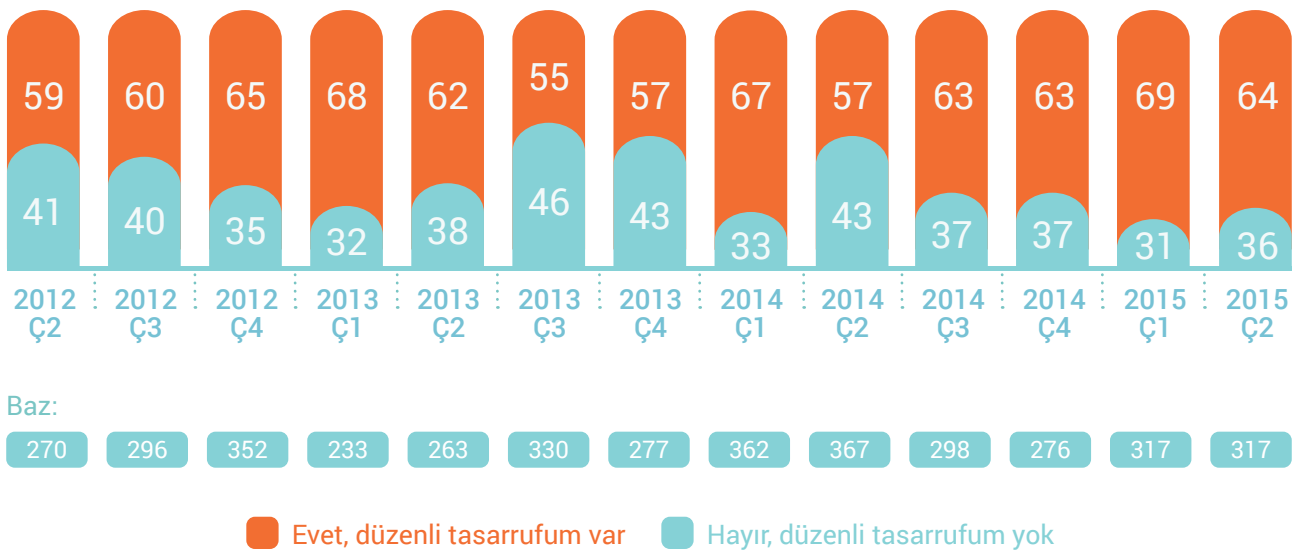
25+
Yaş

- 2015'in 2. çeyreğinde de toplam çocuklar içerisinde en büyük pay sahibi olan grup 11-18 yaş grubudur (%25).
- Tasarruf sahibi çocuklu bireylerde 0-10 yaş grubu çocuğu olanların oranı bir önceki döneme göre artış göstermiştir. (%55 vs. %42)

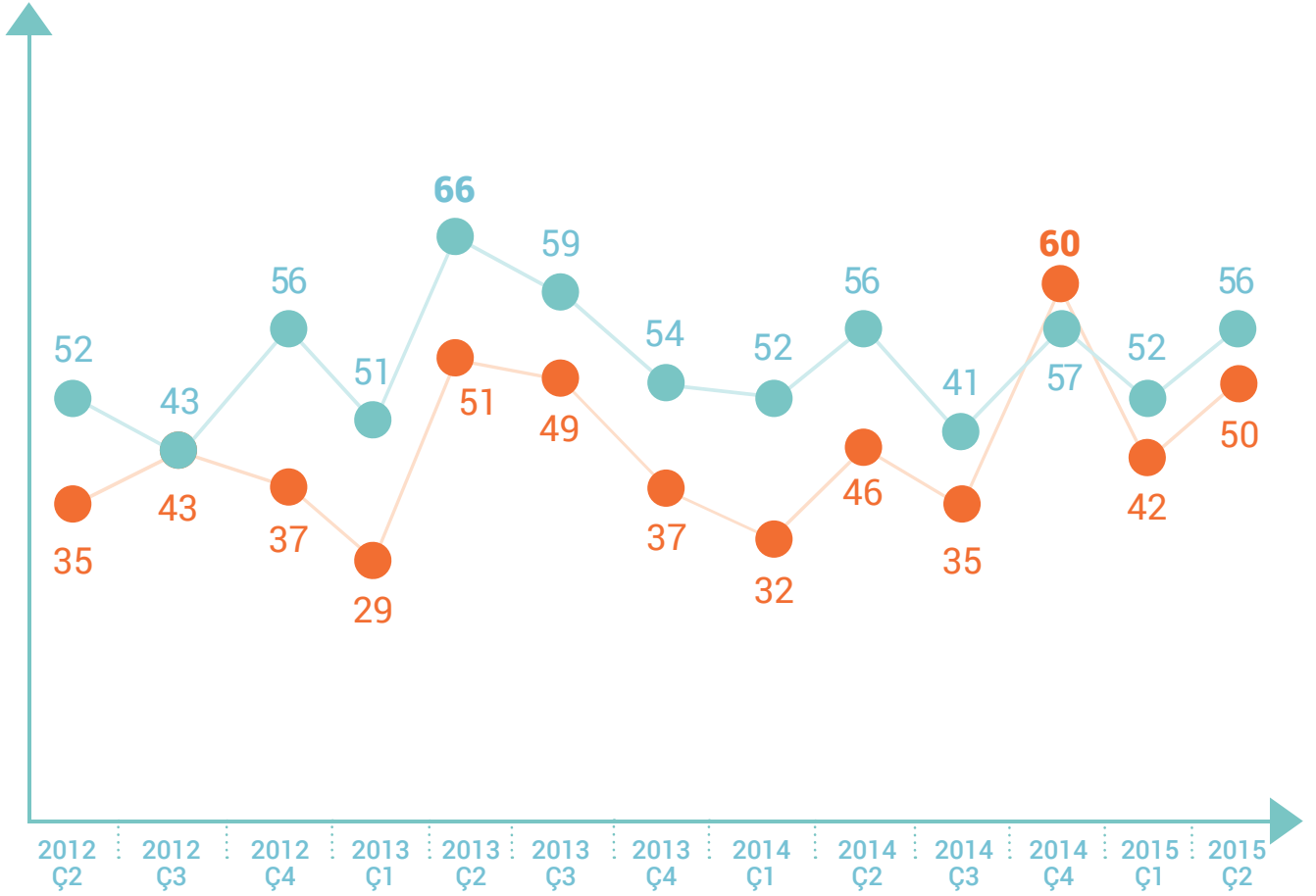
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

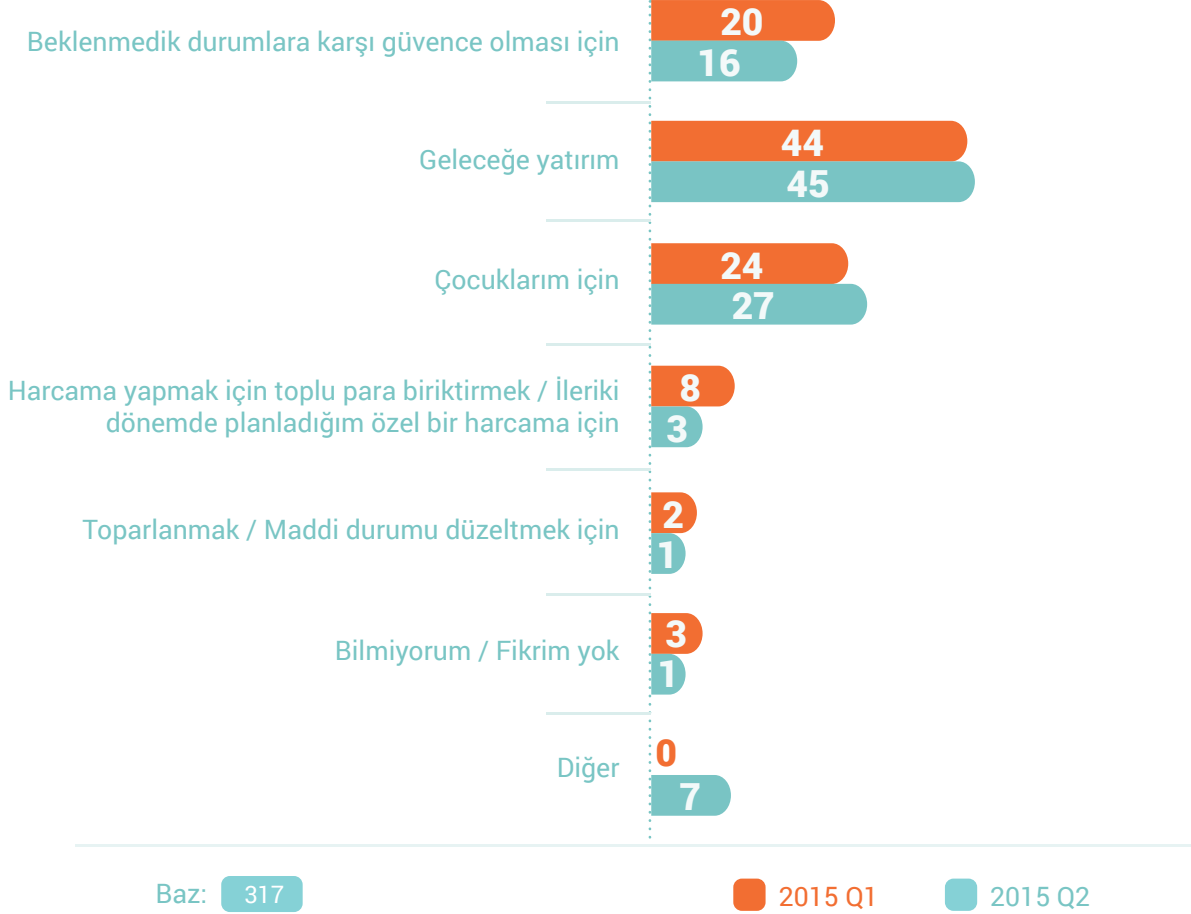
Baz:

111	118	123	75	100	152	119	119	158	111	103	98	113
-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

- Tasarruf sahipleri arasında düzenli tasarruf yapma oranı %64'e gerilemiştir.
- Düzenli tasarruf yapmayanların son 3 ay içerisinde tasarruf yapma oranı 4 puan artarak %56'ya yükselmiştir. Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapma eğilimi ise 8 puan artarak %50'ye ulaşmıştır.

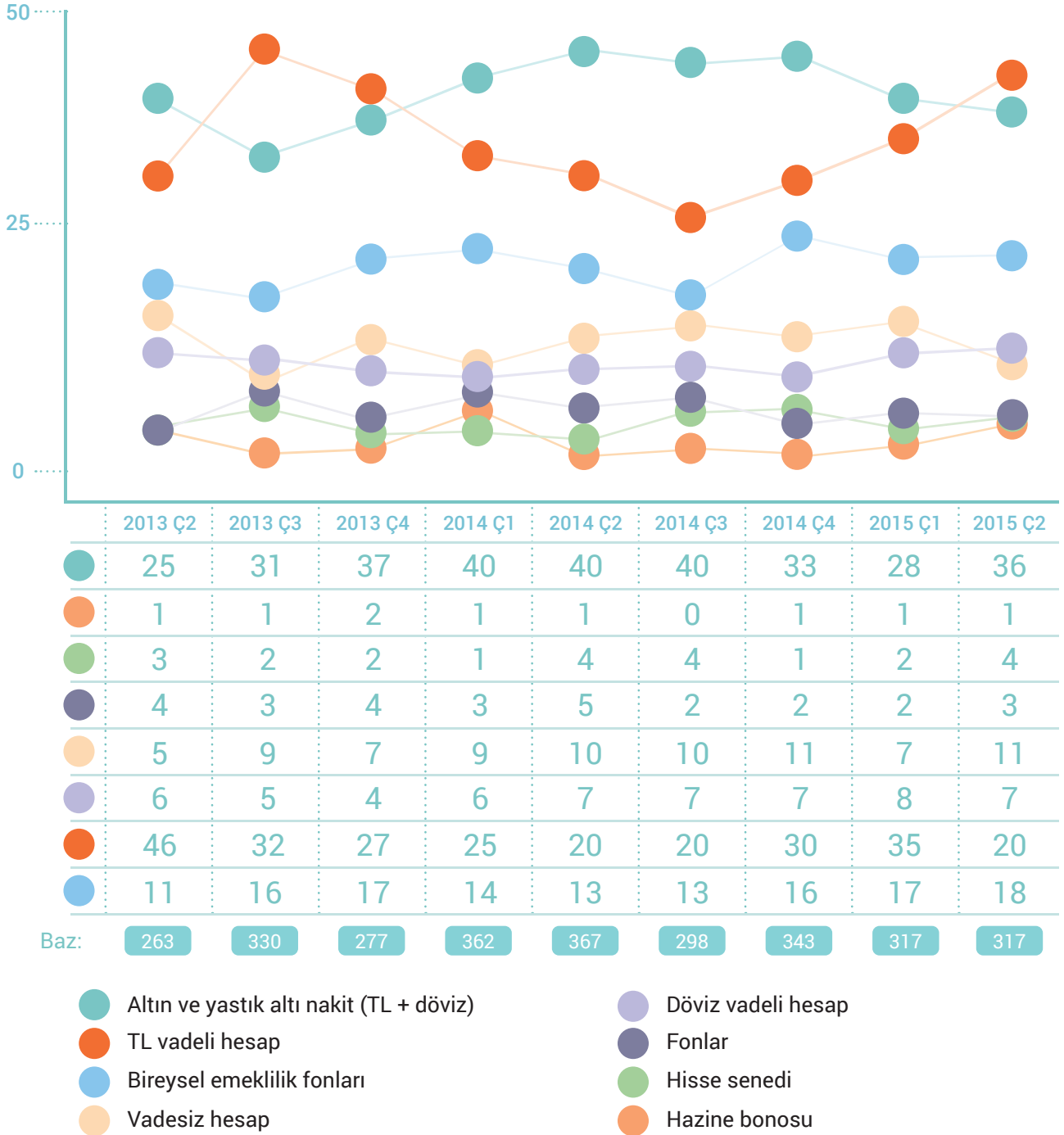
TASARRUF SAHİBİ OLMAKTAKİ EN ÖNEMLİ NEDEN “GELECEĞE YATIRIM”

- 2015'in ikinci çeyreğinde de **“geleceğe yatırım”** tasarruf sahipliğinde en önemli gerekçe olarak tespit edilmiştir.
- “Çocuklarım için”** ifadesi bu dönem 2015'in ilk çeyreği ile benzer seviyede yer almaktadır (%24).
- “Beklenmedik durumlara karşı”** tasarruf etme bir önceki döneme kıyasla anlamlı olmasa da 4 puanlık bir artış göstermektedir (%16 vs. %20).
- 2015'in ilk ve ikinci çeyreği, 2015 haziran ayında, **“Tasarruf sahibi olma”** sorusunun alt gerekçelerinde yapılan düzenlemelere göre uyarlanmıştır.

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

2015 2. ÇEYREKTE, «ALTIN VE YASTIK ALTI NAKİT» TEKRAR ARTARAK EN ÇOK TERCİH EDİLEN TASARRUF ARACI OLMUŞTUR.

NOT: “Çoklu cevap” olduğu için bu kalemlerin toplamı sırasıyla %115, %122, %102, %101, %116, %130, %104, %108 ve %107 olmuştur ancak karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

ALTIN VE YASTIK ALTI NAKİT ORANINDA, SİSTEM İÇİ ALTIN HESABINDAN KAYNAKLI ARTIŞ DİKKAT ÇEKMEKTEDİR (%36 VS. %28).

%	2014 Ç2	2014 Ç3	2014 Ç4	2015 Ç1	2015 Ç2
Sistem dışı ve sistem içi altın+sistem dışı nakit (TL veya döviz)	40	40	33	28	36
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	13	17	9	9	7
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	13	9	9	6	13
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	14	14	15	13	16

Baz:

367

298

343

317

317

2015 2. ÇEYREK SONUÇLARI

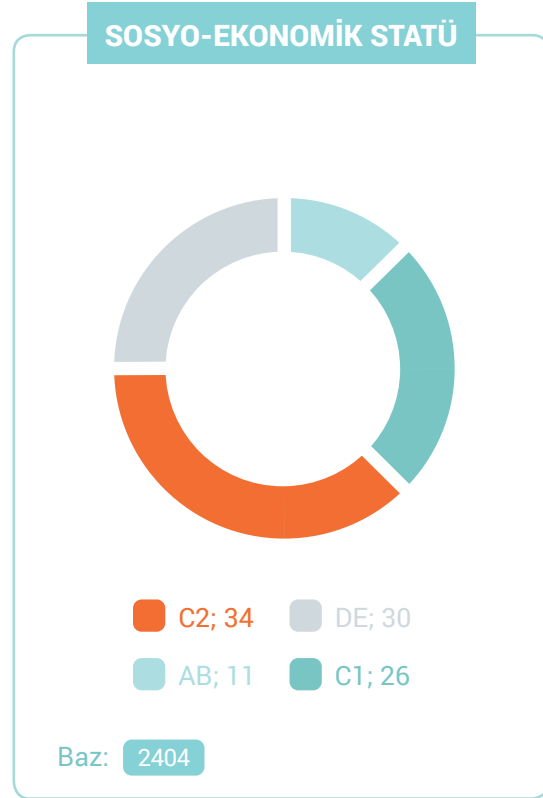
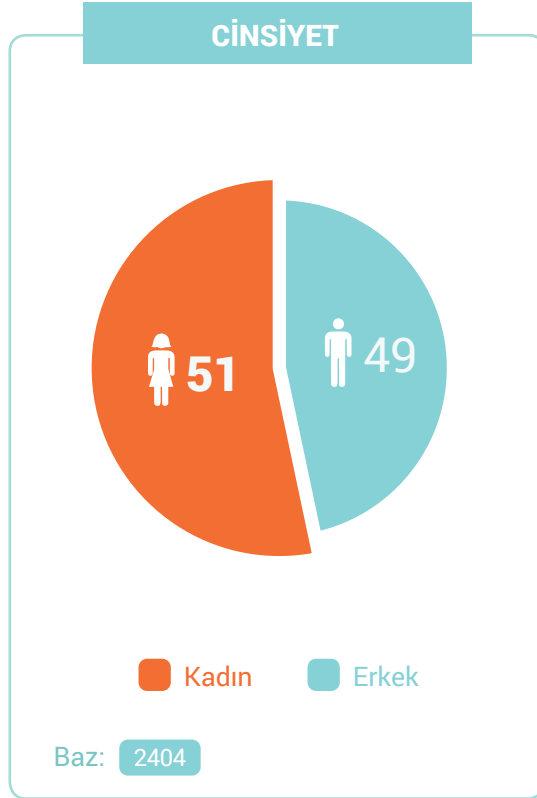
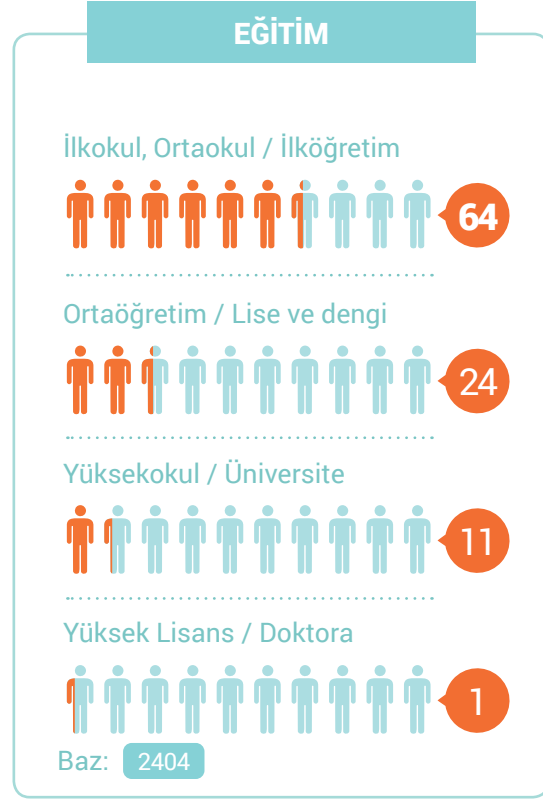
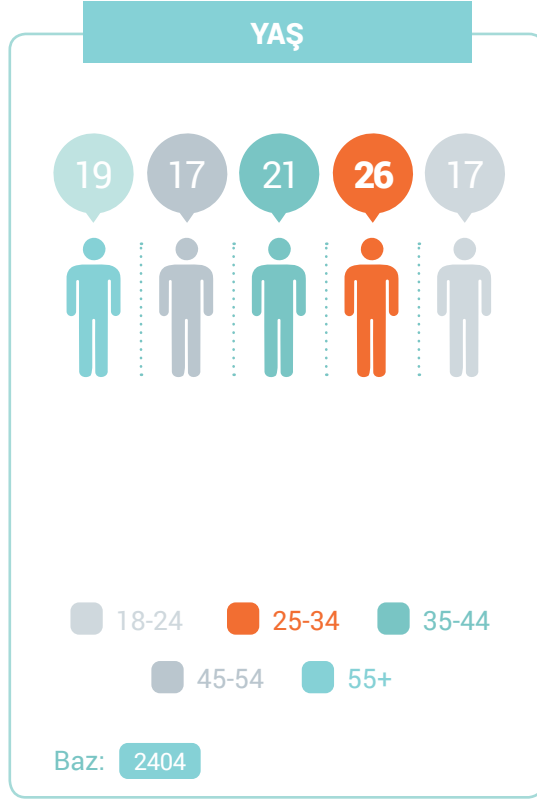
- 2015'in ikinci çeyreğinde, kentsel nüfusta **tasarruf sahiplerinin oranı bir önceki dönemle aynı seviyede gerçekleşmiştir. %13.2**
- 2015 haziran ayında, tasarruf etme ve etmeme sorularının alt gerekçelerinde birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre 2015'in ilk ve ikinci çeyrek sonuçlarını uyarladığımızda
 - Tasarruf sahibi olmama konusunda en önemli gerekçe «yeterli gelir sahibi olmama» %76'dan %70'e anlamlı bir şekilde düşse de hala en baskın neden olarak karşımıza çıkmakta. Öte yandan ikinci en önemli neden olan "borçlarımdan dolayı" ise %21 bir önceki çeyreğe kıyasla anlamlı bir şekilde yükselmiştir.
 - Tasarruf sahibi olmanın en önemli nedeni "geleceğe yatırım" (%44), sonrasında "çocuklarım için" ve "beklenmedik durumlara karşı" nedenleri belirlemektedir.
- Çocuklu ve çocuksuz bireylerin tasarruf sahipliği oranları arasındaki fark açılmaktadır.
 - Çocuksuz bireyler arasında tasarruf sahibi olma oranı, 2015'in ilk çeyreğine göre 3 puanlık artış göstermiştir (%21).
 - Çocuklu bireylerin tasarruf sahipliğinde ise, bir önceki döneme kıyasla 2 puanlık bir düşüş görülmektedir (%9).
- Düzenli tasarruf yapmayanların son 3 ay içerisinde tasarruf yapma oranı 4 puan artarak %56'ya yükselmiştir. Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapma eğilimi ise 8 puan artarak %50'ye ulaşmıştır.
- TL vadeli hesapların tasarruf araçları içinde tercih edilme oranında %35'ten %20'ye gerileyerek önemli bir düşüş gözlemlenmektedir. Öte yandan ilgi çeken bir gelişme vadesiz hesapların 4 puan artarak %11'e yükselmesidir.
- Yastık altı nakit (TL ve döviz) ve altın hesabında artış gözlemlenmektedir.
- Bireysel emeklilik artış eğilimini sürdürerek bu çeyrekte %18 oranında tercih edilmiştir.

3.1. AMAÇ VE YÖNTEM

- Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de **kentsel** yerleşim yerlerinde **18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini** izlemektir.
- NUTS1 bölgelerinde seçilen **26 ilde her ay** tesadüfi olarak seçilen **800 kişi** ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı **2400** olarak gerçekleşiyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (**CATI**) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2. Demografik Bilgiler

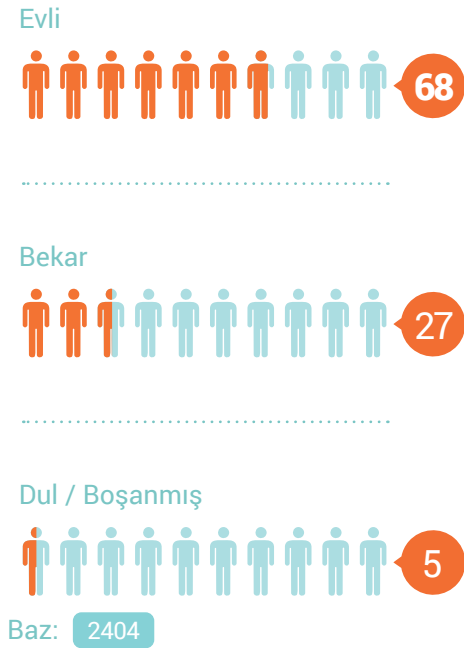
DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2014 4. ÇEYREK

HANEHALKI TİPİ

MEDENİ DURUMU

KONUT TİPİ

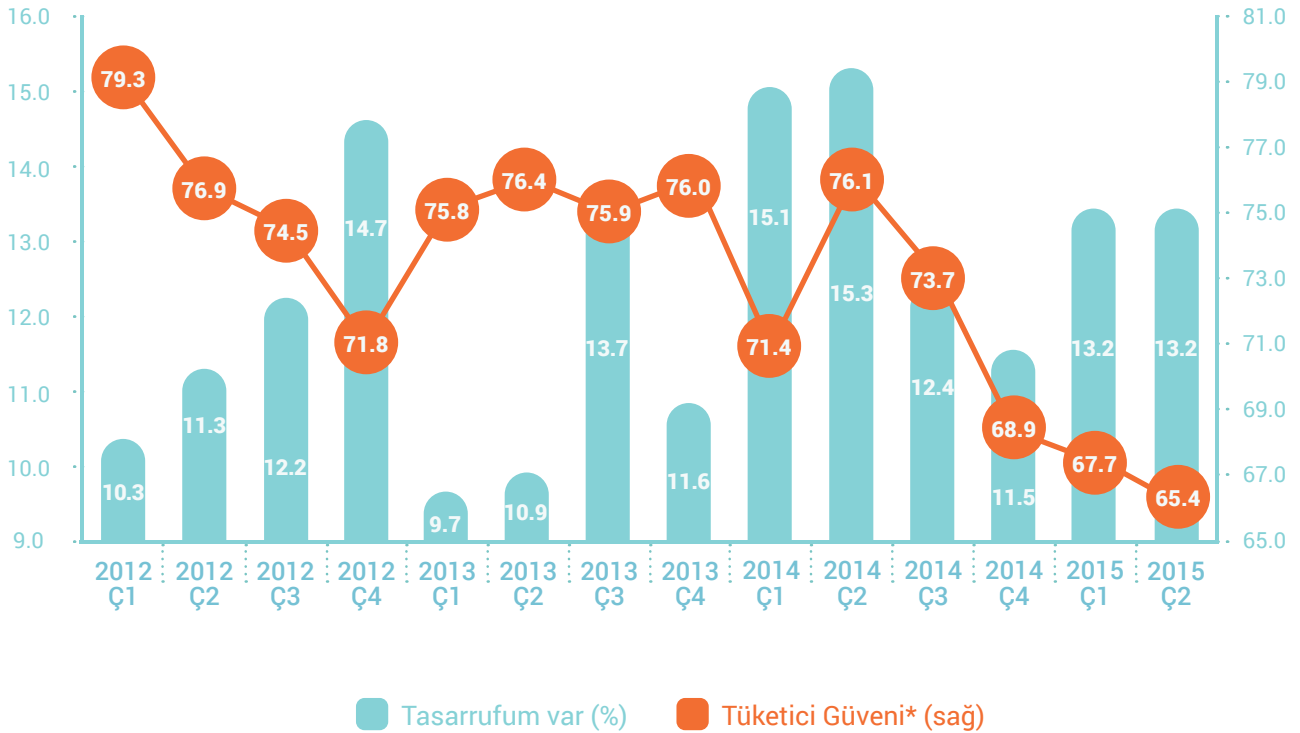
TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle **“sarf edilmeyen”** anlamına geliyor.
- **Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:**
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar,
 - Bankalarda ve / veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı,
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları,
 - Bireysel emeklilik fonları,
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. Ekonomist Yorumu

KENTSEL NÜFUSTA TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI BU YILIN İKİNCİ ÇEYREĞİNDE DEĞİŞMEDEN %13.2'DE KALDI.

TASARRUF ORANININ SEYRİ

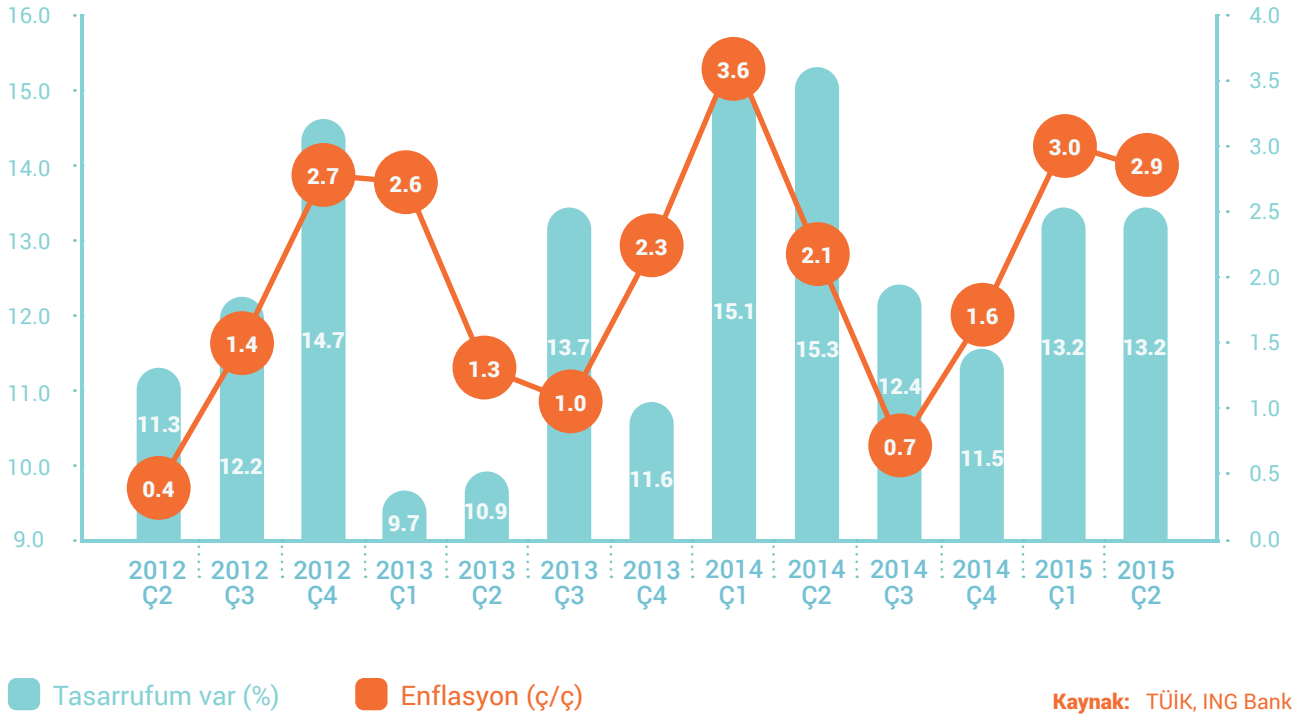
Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS - ING Bank)

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (TTE-A)'na göre; 2014 içerisinde çalışmanın başlangıcından bu yana gözlenen en yüksek değerlere ulaştıktan sonra gerileyen, 2015'e yönelik ilk veride ise %13.2'yle yeniden dikkate değer bir artış kaydeden kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı yılın ikinci çeyreğinde aynı düzeyde kaldı.

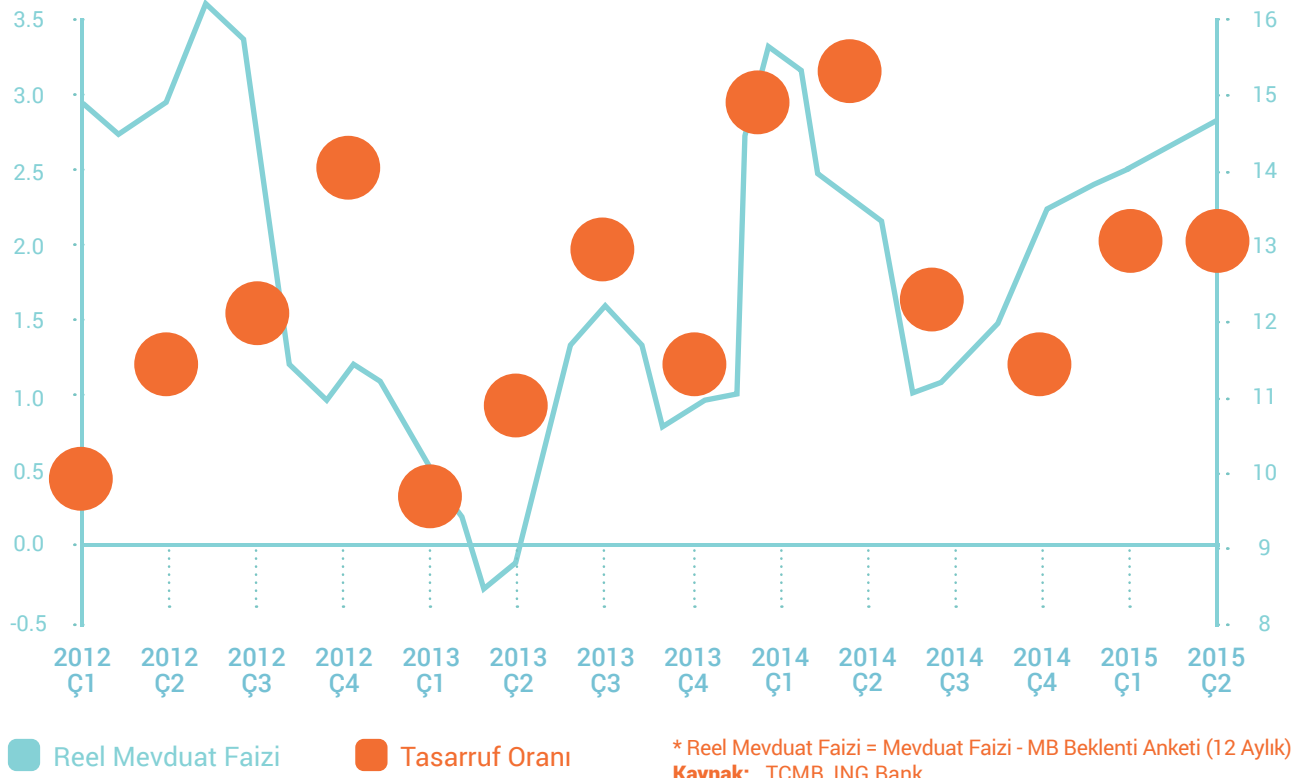
2015'in ilk çeyreğinde, özellikle Ocak sonundan itibaren gerek küresel piyasalarda sıklığı artan dalgalanmaların yurtiçine yansı-

maları gerekse Merkez Bankası'nın politika uygulamalarına yönelik eleştiriler yurtiçi piyasalarda oynaklığı da beraberinde getirmişti. TL'deki değer kaybının sürdüğü, MB'nin likiditeyi sıkılaştırmasının da katkısıyla kısa vadeli faizlerin önemli ölçüde yükseldiği ikinci çeyrekte gerek genel seçimler gerekse sonrasında oluşan Parlamento yapısının bir koalisyon hükümetine işaret etmesi piyasaların odaklandığı ana başlıklardan biri oldu.

ENFLASYON

REEL FAİZLER

Yurtdışında ise küresel ölekte tahvil faizlerinin önemli ölçüde yükseldiği bir ortamda yeniden ağırlık kazanan jeopolitik riskler, Yunanistan'ın borç sorunu ile ilgili görüşmelerin yarattığı belirsizlik ve ABD Merkez Bankası'nın faiz artış zamanlamasına dair farklı değerlendirmelere imkan sunan veri akışı piyasa fiyat göstergelerinde baskı yaratan diğer unsurlar olarak öne çıktı.

Birinci çeyrekte olduğu gibi ikinci çeyrekte de piyasalar genel olarak oynak bir seyir izlerken; tasarruf oranını etkileyen önemli değişkenlerden enflasyonun, gıda fiyatlarında Mayıs sonrasında gerçekleşen düzeltmeye rağmen, döviz kurundaki gelişmelerin olumsuz etkisiyle çeyreklik bazda yüksek kalmaya devam etmesi ekonomideki belirsizlik algısının korunmasını da beraberinde getirdi. Göre-

li olarak yüksek enflasyon düzeyi ve ekonomideki güven ortamının bozulması, hane halkının tedbir amaçlı tasarruf etme tercihini de etkilemekte, dolayısıyla bu yılın ilk yarısında tasarruf sahipliğinin TTEA'nın genel ortalamasının üzerinde gerçekleşmesini açıklamaktadır. Ayrıca, likiditeyi sıkılaştırarak kısa vadeli faizleri yukarı iten MB'nin bu tavır faize duyarlı yatırım araçlarındaki reel getiriye artırırken tasarrufları destekleyici etki yaratmaktadır. Bu ortamda, tasarruf olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı geçtiğimiz yılın ikinci yarısına göre önemli bir yükselişle 2015'in ilk iki çeyreğinde sırasıyla %30.6 ve %30.1 olmuştur. Öte yandan, önümüzdeki 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı ise bir önceki döneme kıyasla artış kaydederek %17.5'e ulaşmıştır.

	2012 Ç1	2012 Ç2	2012 Ç3	2012 Ç4	2013 Ç1	2013 Ç2	2013 Ç3	2013 Ç4	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3	2014 Ç4	2015 Ç1	2015 Ç2
Tasarrufum var (%)	10.3	11.3	12.2	14.7	9.7	10.9	13.7	11.6	15.1	15.3	12.4	11.5	13.2	13.2
Enflasyon (ort. ç/ç)	1.5%	0.4%	1.4%	2.7%	2.6%	1.3%	1.0%	2.3%	3.6%	2.1%	0.7%	1.6%	3.0%	2.9%
Tarımdışı işsizlik (unadj, quarterly avg)	11.2%	9.5%	9.9%	10.6%	11.5%	10.2%	11.1%	11.1%	11.9%	10.9%	12.3%	12.7%	13.4%	11.6%
USD/TRY (ortalama) **	1.79%	1.80%	1.80%	1.79%	1.78%	1.84%	1.97%	2.02%	2.22%	2.11%	2.16%	2.26%	2.46%	2.66%
USD/TRY artışı *	-2.3%	0.4%	-0.1%	-0.5%	-0.3%	3.2%	7.1%	3.0%	9.4%	-4.7%	2.4%	4.6%	8.7%	8.5%
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2.07%	2.05%	2.02%	2.05%	2.07%	2.12%	2.29%	2.39%	2.63%	2.50%	2.51%	2.54%	2.62%	2.81%
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	-3.8%	-0.8%	-1.6%	1.5%	0.7%	2.5%	7.9%	4.6%	9.8%	-4.6%	0.4%	1.1%	2.8%	7.0%
Mevduat Faizi (ortalama)	9.9%	10.0%	9.2%	7.7%	6.8%	6.1%	7.5%	7.7%	9.5%	10.0%	8.7%	8.9%	9.1%	9.6%
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	9.8%	9.3%	7.7%	6.6%	5.9%	5.9%	9.0%	8.7%	10.8%	9.1%	8.5%	8.5%	8.0%	9.7%
Altın (ortalama, USD)	1.690	1.611	1.653	1.717	1.632	1.416	1.329	1.271	1.292	1.290	1.282	1.267	1.219	1.193

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS - ING Bank)

TTEA'nın detayında; önceki dönemlerde olduğu gibi çocuklu bireyler görece daha az tasarruf sahipliğine sahipken, çocuklu ve çocuksuz bireylerin tasarruf sahipliği oranları arasındaki fark açılmaktadır. Çocuksuz bireylerde tasarruf sahipliği oranının %21'le çalışmanın başlangıcından bu yana en yüksek düzeye ulaşması yanında, 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranının bir önceki dönem %14 iken ikinci çeyrekte %22'ye yükselmesi makro ekonomik ortamın tasarruf edebilme konusunda daha esnek şartlara sahip olan çocuksuz bireyleri tasarrufa yönelttiğini ortaya koymaktadır.

Hane halkı finansal varlıklarının kompozisyonu incelendiğinde ise, mali sistem dışı varlıkların (yastık altı altın ve diğer değerli taş ve metal ile yastık altı döviz / TL) toplam varlıklarda %23 pay ile çalışmanın başlangıcından bu yana görülen en düşük düzeye yakın kaldığı gözlenmektedir. Ancak sistem içi tasarrufların kompozisyonunda dikkate değer değişiklikler söz konusudur. Mevduat ürünlerinin payında özellikle TL vadeli mevduat kaynaklı sert bir düşüş olurken, buna koşut olarak mevduat dışı yatırım alternatiflerinin %39 ile mevduatın payını geçmiş ve çalışmanın başladığı

2011 son çeyrekte bu yana en yüksek düzeye ulaşmıştır. Oynaklığın yüksek olduğu ve düzeyden çok trendin daha yakından izlenmesi gerektiği bu rakamlara göre mevduat dışı yatırımlardaki artış (bankacılık sistemi verileri böyle bir eğilim ortaya koymamakla birlikte) ağırlıklı olarak altın cinsi varlıklardaki büyümeden kaynaklanmıştır. Öte yandan, uzun vadeli bir yatırım aracı olan "Bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları" kaleminin toplam yatırım araçları içerisindeki payı artış eğilimini korumuş ve %18 ile TTEA'nın yapıldığı süre boyunca gözlenen en yüksek düzeye ulaşmıştır. Buna göre, sistem dışı tasarruflar dışarıda bıraktığında BES TL vadeli mevduatın ardından en yüksek ikinci paya sahip tasarruf aracı konumunu pekiştirmiş gözükmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'na göre kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı 2015'in ilk çeyreğinde kısmen toparlanmış, sonraki dönemde ise bu düzeyini korumuştur. Yurtiçi siyasi risklerin de yansıdığı piyasalardaki dalgalanmalar, enflasyon görünümünün neden olduğu ekonomik belirsizlik yanında faize duyarlı yatırım ürünlerindeki reel getirinin geldiği düzey tasarruf sahipliğini desteklemiş gözükmektedir.

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

Dr. Muhammet Mercan
Baş Ekonomist, ING Bank

5. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen “Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

ING BANK

2015

2. ÇEYREK RAPORU

ING

